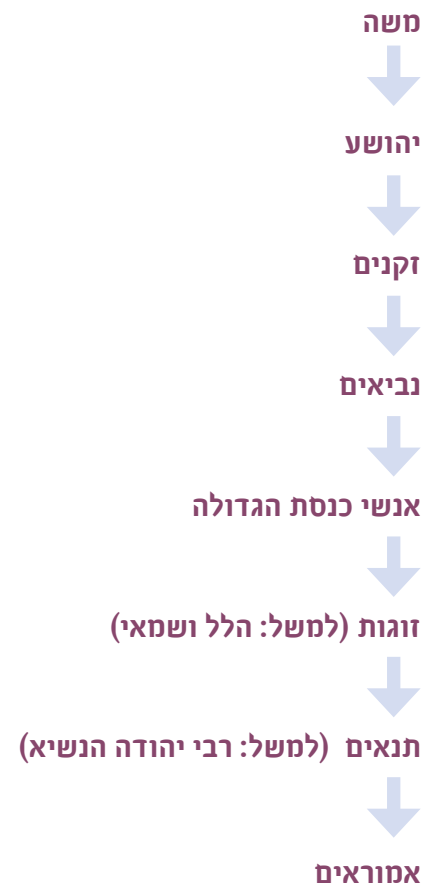

היצירה האמוראית

בשיעור זה נעסוק ביצירת התלמוד הירושלמי והתלמוד הבבלי.

פתיחה: נכתוב על הלוח את סדר השתלשלות התורה שבעל פה (ניתן להיעזר בשיר "משה קבל תורה מסיני..") נבקש מהתלמידים להוסיף שמות של דמויות מוכרות (ראו להלן).

בשיעור זה נעסוק ביצירה של חכמי ישראל שנקראו בתקופה זו "אמוראים". נשאל את התלמידים: מה משמעות כינוי זה? על מנת לענות על השאלה, נבקש מהתלמידים לקרוא את הפיסקה הראשונה בעמוד 144 בספר הלימוד.

תשובה: אמורא פירושו - מבאר, מפרש. כלומר, מדובר בחכמים שלמדו את המשנה, ביארו ופירשו אותה.

פעילות א: נקרא עם התלמידים את המידע אודות ברוריה המופיע בעמוד זה (במלבן הכתום) ונדון עם התלמידים אודות צורת הלימוד אליה הם מתחברים.

לאחר מכן, נצפה עם התלמידים בסרטון קצר המסביר כיצד בנוי דף גמרא:

<https://www.youtube.com/watch?v=tYOCTfok5Lg>

לאחר מכן, יקראו התלמידים את המידע המופיע בעמוד 146 בספר הלימוד ויענו על השאלות (שימו לב - על מנת לענות על השאלה הראשונה יש להצטייד במספר מסכתות של התלמוד).

פעילות ב:

אפשרות א: נכין עם התלמידים משחק זיכרון כאשר בחצי מן הכרטיסים ייכתבו הביטויים בארמית המופיעים בעמוד 147 בספר הלימוד, ובחצי השני של הכרטיסים ייכתבו פירושי הביטויים בעברית. לאחר מכן, על התלמידים להתאים בין הביטוי לפירושו.

אפשרות ב: המורה יכתוב על הלוח את פירוש הביטויים בעברית והתלמידים יצטרכו לזהות את הביטוי בארמית אליו מתייחס כל פירוש. לדוגמה: הביטוי בעברית: לפי הצער [המאמץ] כך גם השכר. הביטוי בארמית: לפום צערא - אגרא. לאחר מכן יכינו התלמידים משחק בינגו (לוח של 4X4), ימלאו את המשבצות בביטויים בעברית ויסמנו בלוח את הביטויים שכתבו לפי הביטויים שהמורה יקריא בארמית.

הביטויים ופירושם:

איזה בוקי סריקי - בקבוקים ריקים. כלומר: דברי הבל, שטויות.

חוכא ואיטלולא - צחוק, גיחוך, לעג וקלס.

אדרבה - ההפך הוא הנכון! או: יתירה מזו! זאת ועוד.

כל דאלים גבר - מי שחזק יותר הוא הגובר, המנצח.

די לחכימא ברמיזא - די לחכם ברמז, חכם אינו זקוק להסבר ארוך.

תיקו - מצב בלי הכרעה בסוף דיון או תחרות (מילולית: תעמוד, כלומר: תישאר הבעיה תלויה ועומדת)

נאי נפקא מינה - מה יוצא ממנה? מה אפשר ללמוד ממה שנאמר, או ממה שנעשה?

דא עקא - זהו החיסרון שבדבר, זוהי הבעיה.

בר אורין - כינוי לאדם בעל ידיעות רבות בתורה וביהדות.

מאיגרא רמא לבירא עמיקתא - מגג גבוה לבאר (או בור) עמוקה. הביטוי משמש בהשאלה כלפי אדם או דבר שהיו בעלי מעמד גבוה וירדו באחת למעמד נמוך ושפל.

עורבא פרח - "עורב פורח". כלומר, דבר חסר אחיזה במציאות.

לפום צערא אגרא - לפי הצער [המאמץ] כך גם השכר.

ארחי פרחי - אורחים פורחים. כינוי לבטלנים או נודדים.

איסתרא בלגינא קיש קיש קריא - כד שיש בו מטבע אחד עושה הרבה רעש. משל לאדם שאין בו הרבה חוכמה אך הוא מרעיש הרבה יותר מחכמים ממנו.

או חברותא או מיתותא - או חברות או מוות (הבדידות שקולה למוות)

בידי הוה עובדא - בי היה המעשה. כך קרה לי, זה תיאור המעשה שהיה לי.

היינו הך - ללא הבדל, אותו דבר.

קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא - קורא האיגרת, הוא יוציאה לפועל. כלומר, הקורא לפעולה יבצע אותה בעצמו.

סגי נהור - משמעות הפוכה מהמילים שנאמרו.

פעילות ג: (שימו לב! יתכן כי מפאת קוצר הזמן בשיעור זה, תיערך הפעילות בשיעור הבא)

נחלק לתלמידים את הקובץ המצורף. זוהי עבודה עצמית המתבססת בעיקר על העמודים האחרונים בספר, בה התלמידים ישלימו את המילים החסרות. לאחר מכן, נבקש מהתלמידים להכין תשבץ או תפזורת שיתבססו על המושגים שלמדו בפרק זה, כגון: תלמוד ירושלמי, תלמוד בבלי, סבוראים, בבל ועוד.

תשובות לשאלות בעמוד 145:

- א. הכתובת נפתחת במילה "שלום" ואפשר ללמוד מכך על יעודה שהיא משמשת כמעין מכתב ופונה לכל הבאים בשערי בית הכנסת.
- ב. חלק מתוכן הכתובת נמצא בתלמוד הירושלמי (מסכת שביעית פרק ו' הלכה א'), בתוספתא (מסכת שביעית פרק ד') ובספרי (סוף פרשת עקב). חלקה הראשון של הכתובת מופיע בגרסה מעט שונה בתלמוד ירושלמי דמאי (פרק ב' הלכה א').
- ג. הכתובת עוסקת בנושא ההגדרה ההלכתית של בית שאן לעניין המצוות התלויות בארץ (בעיקר שמיטה)
- ד. המקומות הם:
- "תחום סבסטי" (צפון השומרון) הכולל בין היתר את: כפר יהודית (ח'רבת יהודא), יצת (יאציד) דותן (דות'אן)ץ
 - "תחום סוסיתה" (דרום הגולן) הכולל בין היתר את: כפר יחריב (כפר חרב), צמח (סמח), עיון (ח'רבת עיון, מעל חמת גדר), חספיה (ח'ספין) ונוב (ח'רבת נאב).
 - "תחום נוה" (מרכז הבשן)
 - "תחום צור" (הגליל העליון המערבי) הכולל בין היתר את: חנותה (ח'רבת חניתה), בצת (אלבאצה), כבריתה (ח'רבת כברי) ומזה (ח'רבת מזי, מצפון לראש הנקרה).